

ŠKOLSTVÍ PO VOLBÁCH

AŽ UŽ VOLBY VYHRAJE KTERÁKOLIV STRANA, UČITELSKÉ PLATY BUDOU VYŠŠÍ. PODLE STUDIE THINK-TANKU IDEA PŘESTO SKORO ŽÁDNÝ ZE SLIBŮ UČITELŮM O MOC LEPŠÍ POSTAVENÍ NEZAJISTÍ. PODÍVEJTE SE, JAKÉ ZMĚNY VE ŠKOLSTVÍ POLITICI NABÍZEJÍ.

Markéta Hronová

marketa.hronova@economia.cz

Zdá se, že si politické strany začaly uvědomovat, jak bídné na tom čeští učitelé jsou nejen v porovnání se svými kolegy ve světě, ale i když se srovnávají s ostatními vysokoškolsky vzdělanými profesemi v Česku. Většina stran slíbí je ve svých volebních programech přidání učitelům na platech či navýšení peněz do školství. „Jde o citelnou změnu oproti volebním slibům v minulosti, kdy povědomí o potřebě zvyšování učitelových platů nebylo zdaleka tak silné a rozšířené,“ uvádí Daniel Münich, autor studie Platy učitelů ve volebních programech think-tanku IDEA při ekonomickém institutu CERGE-EI.

Sociální demokraté a lidovci slíbují víceméně totéž – a také to, co už řekli v tomto volebním období –, a sice že se platy budou během čtyř let postupně zvedat na 130 procent průměrné mzdy. Vzhledem k tomu, že dnes mají čeští učitelé zhruba 110 procent průměrné mzdy, by to oproti současnosti bylo navýšení o dvacet procentních bodů, což je v evropském srovnání kupředu moc neposune. STAN slíbují skokové navýšení platů hned po volbách. Jejich záměr by Česko výrazně posunul z posledních pozic v Evropě, ale je otázka, zda by se na to tak rychle našly ve státním rozpočtu potřebné desítky miliard.

Ostatní strany o časovém horizontu nehovoří a uvádějí konkrétní částky, které by se učitelům na výplatních páskách měly objevit. V tomto případě je zase problém, že neberou ohled na růst platů ostatních zaměstnanců, vůči kterým se učitelé platy poměří. „Může to tedy dopadnout stejně jako v současném volebním období. Učitelům se sice zvedaly platy, ale pořád mají nejméně a jejich situace se v porovnání s jinými profesemi, které také dostaly přidáno, nezlepšila,“ říká Münich.

Hnutí ANO zveřejnilo svůj program až včera, takže do studie IDEA nemohlo být zahrnuto. Slíbí ale, že by se učitelé platy mohly během čtyřletého volebního období oproti dnešku zvednout o 50 procent. To je zatím se slibem STAN nejvelkorysejší návrh. „Propočítali jsme, že by to státní rozpočet přišlo na 30 miliard korun,“ uvedl předseda hnutí Andrej Babiš. V současné době ale na ministerstvu financí – vedeném ANO – nejsou peníze ani na 15procentní růst učitelových platů. „Bohužel žádný program neslibuje dlouhodobější plán či závazek vedoucí za hranice volebního období, jak učitelé platy skutečně zvyšovat,“ uvádí Münich. Výše platů je přitom důležitá pro atraktivitu profesí – když si mladí lidé volí povolání, berou v úvahu i výdělek, a pokud si nebudou jisti, že dostanou adekvátní odměnu, nepodaří se do školství přilákat větší počty vysoce talentovaných lidí.

K tomu ale podle odborníka na vzdělávací politiku z Univerzity Karlovy Arnošta Veselého pouhé zvyšování platů nestačí. „Nesmíme to redukovat jen na tu materiální stránku, učitelé potřebují skutečnou podporu. Nezmění se nic, pokud se učitelé při jednání s politiky nestanou skutečnými partnery.“

Politikům se nelíbí povinná školka
Strany se ve volebních programech nevěnují jen učitelským platům, ale chystají i další změny ve školství. Pravicové (ODS, TOP 09) slíbují zrušení povinného posledního roku v mateřské škole, který platí od letošního září, levice sází na bezplatné družiny a volno-

časové aktivity ve školách. Komunisté přidávají ještě učebnice a obědy zdarma. Lidovci mluví pouze o „definování“ toho, co má mít každý žák zdarma, piráti prosazují, aby byly zdarma výsledky výzkumů vzniklých s veřejnou podporou.

Všechny strany pak slíbují snížení administrativní zátěže škol, stejně jako lepší financování sportu. Jak toho chtějí konkrétně docílit, už ale ve většině případů neuvádějí. Přestože se během volebního období často objevuje kritika příliš vysokého procenta dětí, které odchází v pátých či sedmých třídách na víceletá gymnázia, žádná ze stran nepřichází s konkrétním řešením.

„Víceletá gymnázia nejsou určena pro každého a ODS bude prosazovat takové změny, aby byla skutečně výběrová,“ říká například poslanec ODS Simeon Karamazov. Jasně řešení ale nepřikládá. TOP 09 nechce omezovat gymnázia, ale zaměřit se stejně jako zelení na zkvalitnění druhých stupňů.

Až na TOP 09, STAN a KDU-ČSL strany úplně opomíjejí digitální vzdělávání a potřebu zvýšit jeho úroveň ve školách. V programech se novým technologiím nevěnují. TOP 09 uvádí, že digitální gramotnost musí patřit mezi podporované dovednosti studentů (stejně tak STAN), lidovci sázejí na zajištění vybavení a slíbují lepší internetové připojení do všech škol, včetně těch vesničkových. ANO připomíná, že výuka musí být pro mladé lidi atraktivní, slíbují lepší technologie do škol, například 3D tiskárny. O náplni výuky nikdo nemluví.

Témata Průmyslu 4.0 a digitálních technologií se přitom i v souvislosti se školami objevují čím dál častěji. „Nevím, co si o tom mám myslet. Propojení technologií a vzdělávání je klíčové, ale máme jen pár lidí, kteří se tomu skutečně věnují. Asi to není pro voliče dostatečně atraktivní. Skončilo to u tabletů do škol,“ míní Veselý.

Dovednosti vs. tvrdé znalosti
Zatímco TOP 09 kladě důraz na celkový rozvoj osobnosti, dovedností potřebných pro život a občanské vzdělávání, ODS prosazuje školu vedenou „čistě jako vzdělávací instituci oproti oprotěnou od dalších socializačních funkcí“. SPD v čele s Tomiem Okamurou chce nahradit výchovu k multikulturnímu vlasteneckou výchovou. Sociální demokraté ve svém programu zdůrazňují pouze výchovu ke zručnosti, jinak se zaměřují hlavně na zajištění bezplatného vzdělávání.

ANO zase plánuje zlepšit výběr povolání. Do škol chce prosadit kariérové poradce, kteří pomohou dětem s rozhodováním, zda jít na ferneslo, či studovat. „Do jisté míry už pomohly jednotné přijímací zkoušky, ale podle mě je maturita u mnoha oborů zbytečná. Myslím, že například kosmetický maturitu z matematiky nepotřebují, tam je prostor pro změny,“ říká expert na školství z ANO Ivo Vondrák.

Expert z Univerzity Karlovy Veselý připomíná, že se strany přizpůsobují tomu, co chtějí voliči v jejich programech číst. „Málokterá strana přichází s vlastními tématy, většina se stále opakuje.“ Skutečné zlepšení školství navíc ve většině případů závisí hlavně na kvalitních učitelích a ti se těžko slíbují. Co ale školství z odborného hlediska citelně chybí, je podle Veselého odborná diskuse nad tím, jak celý mořech škol – od mateřských až po vysoké – efektivně řídit. „Chápu ale, že to je pro voliče neatraktivní téma, takže se do programu těžko vejde,“ uzavírá Veselý.

CO SLIBUJÍ STRANY UČITELŮM PO VOLBÁCH

HN prošly klíčová témata školství a to, jak se k nim měsíc a půl před volbami do Poslanecké sněmovny staví jednotlivé politické strany.

KOLIK STRANY PLÁNUJÍ PŘIDAT UČITELŮM

Celkové roční náklady navýšených platů pro státní rozpočet

Slibované navýšení učitelových platů vůči současnosti

ANO v době analýz CERGE-EI/IDEA nemělo zveřejněný program. Včera však oznámilo, že chce do čtyř let zvýšit platy učitelů o 50 procent.

ČSSD slíbí učitelé platy na úrovni 130 % průměrné mzdy v ČR. V současnosti jsou učitelé platy cca na úrovni 110 %.

18%

12
mld. Kč

Inkluze

Od září 2016 mají děti s různými druhy postižení či nadání žáci ze zákona nárok na pomoc, kterou potřebují – nejčastěji doučování, asistenty či speciální pomůcky. Novinka měla zlepšit a podpořit začleňování postižených dětí do běžných tříd, některé strany s ní ale nesouhlasí a navrhuji změny.

Základní školy

Levicová uskupení se zaměřují především na zajištění skutečně bezplatného školství, středové strany a TOP 09 zdůrazňují změnu obsahu výuky směrem k dovednostem potřebným pro 21. století, ODS naopak zdůrazňuje funkci školy pouze jako vzdělávací instituce. Téměř všechny strany školám slíbují snížení administrativy pro učitele a podporu sportovní mládeže.

Střední školy

Všechny strany stejně jako v minulém volebním období slíbují zlepšit spolupráci mezi odbornými středními školami a soukromými firmami. Věnují se také podpoře vybraných oborů, zejména těch přírodovědných a technických. Maturitu žádná ze stran měnit nechce.

Vysoké školy

Finanční situace by se měla zlepšit také na vysokých školách, politické strany ve svých programech myslí hlavně na doktorandy. Některé slíbují změnu systému hodnocení vědy a dlouhodobější financování, aby se školy nemusely každý rok bát, že v následujícím roce nebudou mít dost peněz. Pro školné by byla TOP 09, ODS s ním souhlasí, ale nyní to pro ni není prioritou.

ANO

V programu se změnám v inkluzi přímo nevěnuje, ale plánuje větší podporu mimořádně nadaných žáků včetně zlepšení systému jejich vyhledávání.

Na prvním stupni slíbí školu hrou, chce obnovit praktickou výuku a brannou výchovu. Zaměřit se chce na kariérové poradenství.

Podporuje zavedení mistrovských zkoušek a výuku některých předmětů v cizím jazyce či vysílání studentů do zahraničí. Chce větší propojení škol se zaměstnavateli.

Posílí stabilitu financování VŠ, zavede funkční systém hodnocení kvality. Slíbí podporu internetových tzv. MOOC kurzů a oborů potřebných na trhu práce.

ČSSD

Nová pravidla prosadila. V programu se inkluzi nevěnuje, ale dlouhodobě uvádí, že děti s handicapem u byly a zákon především primáři školám finance, které jim chyběly.

Nabízí skutečně bezplatné základní školství včetně volnočasových aktivit. Chce podpořit rozvoj zručnosti, uměleckých škol a prodloužit otvírací dobu družin.

Chce podpořit možnost studia v oborech, kterých je ve společnosti nedostatek, pružný systém odborného vzdělávání a zajistit uplatnitelnost absolventů.

Vysoké školy zůstanou bezplatné, podpoří jejich modernizaci. Slíbí zvýšení doktorandských stipendií.